

Giải pháp để doanh nghiệp tư nhân trở thành động lực phát triển kinh tế

 HÀ LINH

Cơ hội lớn để phát triển

Văn kiện Đại hội Đảng lần thứ XII xác định kinh tế tư nhân giữ vai trò động lực quan trọng của nền kinh tế. Tư duy này một mặt sẽ mở ra nhiều cơ hội cho sự phát triển của các doanh nghiệp tư nhân trong thời gian tới, nhất là trong điều kiện nước ta đang hội nhập ngày càng sâu rộng, mặt khác, có thể kêu gọi sự đóng góp của doanh nghiệp, doanh nhân Việt Nam vào sự phát triển kinh tế đất nước.

Văn kiện Đại hội Đảng lần thứ XII cũng chỉ rõ “tạo mọi điều kiện thuận lợi phát triển mạnh doanh nghiệp tư nhân để tạo động lực nâng cao năng lực cạnh tranh của nền kinh tế”. Về sự bình đẳng giữa các thành phần kinh tế, Văn kiện Đại hội Đảng lần thứ XII xác định: “Mọi doanh nghiệp thuộc các thành phần kinh tế đều phải hoạt động theo cơ chế thị trường, bình đẳng và cạnh tranh theo pháp luật”. Cộng đồng doanh nghiệp kỳ vọng, quan điểm này khi đã được thể chế hóa, cụ thể hóa và thực hiện nghiêm túc sẽ hoàn toàn xóa đi sự phân biệt đối xử giữa các thành phần kinh tế, nhất là giữa khối doanh nghiệp tư nhân và khối doanh nghiệp nhà nước.

PGS.TS. Trần Đình Thiên, Viện trưởng Viện Kinh tế Việt Nam cho rằng, cần đề cao hơn nữa vai trò của kinh tế tư nhân và doanh nghiệp tư nhân. Theo ông, chỉ coi khu vực này là “một động lực quan trọng” là chưa đủ. Kinh tế tư nhân phải là trụ cột phát triển kinh tế với trục chính là các

tập đoàn kinh tế tư nhân, bởi kinh nghiệm thế giới cho thấy, muốn có một nền kinh tế lớn thì phải có những tập đoàn tư nhân mạnh.

Trong phiên thảo luận các văn kiện của Đại hội Đảng XII, Bộ trưởng Bộ Kế hoạch và Đầu tư Bùi Quang Vinh cho rằng, phải tập trung cao độ để thúc đẩy sự phát triển của doanh nghiệp trong nước mà chủ yếu là doanh nghiệp tư nhân cả về số lượng và chất lượng, coi đây là nhiệm vụ của bộ máy nhà nước các cấp. Sức khỏe của doanh nghiệp trong nước chính là sức khỏe của nền kinh tế.

Quan điểm tạo điều kiện phát triển doanh nghiệp tư nhân cũng đã được Chính phủ nêu rõ trong Nghị quyết số 01/NQ-CP ngày 07/01/2016 về những nhiệm vụ, giải pháp chủ yếu chỉ đạo điều hành thực hiện Kế hoạch phát triển kinh tế - xã hội và dự toán ngân sách nhà nước năm 2016, trong đó chỉ rõ một trong những nhiệm vụ cần tập trung thực hiện là: “Tạo mọi điều kiện thuận lợi để phát triển các doanh nghiệp thuộc các thành phần kinh tế, nhất là khu vực doanh nghiệp tư nhân, doanh nghiệp có vốn đầu tư nước ngoài, kinh tế hợp tác, doanh nghiệp nhỏ và vừa; bảo đảm môi trường cạnh tranh bình đẳng”. Đặc biệt, Chính phủ yêu cầu “hình thành và từng bước phát triển hệ sinh thái khởi nghiệp như vườn ươm doanh nghiệp, quỹ hỗ trợ khởi nghiệp, quỹ đầu tư mạo hiểm, dịch vụ đào tạo, tư vấn hỗ trợ khởi nghiệp” để phát triển doanh nghiệp nội địa.

Chậm lớn vì bị chèn lấn?

Khu vực doanh nghiệp tư nhân được đánh giá là 1 trong 4 động lực tăng trưởng, có tốc độ phát triển nhanh, là nhân tố chủ đạo về tạo công ăn việc làm và thu nhập cho người lao động, là trụ cột của kinh tế địa phương, đóng góp quan trọng vào việc cung ứng hàng hóa, thu ngân sách, góp phần không nhỏ trong việc thực hiện chính sách an sinh xã hội của đất nước. Hiện nay, nước ta có khoảng 500.000 doanh nghiệp tư nhân, tạo ra khoảng 1,2 triệu việc làm, chiếm 51% lực lượng lao động cả nước, đóng góp khoảng 40% GDP và 30% ngân sách nhà nước.

Dù có sức vươn mạnh mẽ, song quy mô và nội lực của doanh nghiệp tư nhân Việt Nam đa phần còn nhỏ và yếu, năng lực cạnh tranh thấp, sản phẩm chất lượng chưa cao, năng lực quản trị còn nhiều hạn chế. Thống kê của Phòng Thương mại và Công nghiệp Việt Nam (VCCI) cho thấy, có tới 96% doanh nghiệp tư nhân có quy mô nhỏ và siêu nhỏ, 2% doanh nghiệp quy mô vừa và 2% doanh nghiệp lớn.

Ông Trương Đình Tuyển, cố vấn cao cấp về hội nhập của Chính phủ nhận định, động lực của nền kinh tế trong năm 2015 chủ yếu là khối doanh nghiệp FDI chứ không phải doanh nghiệp tư nhân trong nước. Động lực của nền kinh tế năm 2016 cũng vẫn như vậy. Khu vực doanh nghiệp trong nước đang yếu đi, đó là điều rất đáng lo ngại. Hơn nữa, khi Cộng đồng

Kinh tế ASEAN hình thành, các doanh nghiệp Thái Lan sẽ tăng cường các hoạt động mua bán, sáp nhập để thu tóm các nhà phân phối của Việt Nam để chuyển hàng Thái Lan sang chiếm lĩnh thị trường nội địa của nước ta. Bên cạnh đó, khu vực doanh nghiệp nhà nước vẫn còn rất lớn. Những yếu tố này gây chèn ép khu vực doanh nghiệp tư nhân Việt Nam. Ngoài ra, kết quả cổ phần hóa các doanh nghiệp nhà nước trong thời gian qua thực hiện còn chậm, cổ phần do Nhà nước nắm giữ chi phối vẫn chiếm tỷ lệ cao, từ đó, tiếp tục chèn lấn sự phát triển của khối doanh nghiệp tư nhân. Một yếu tố khác là trái phiếu chính phủ đang “chèn lấn” nguồn cung tín dụng, làm giảm bớt dòng vốn tín dụng hỗ trợ doanh nghiệp. Dòng vốn đầu ra chảy mạnh vào trái phiếu chính phủ khiến khả năng giảm lãi suất cho vay khó thực hiện được, trong khi nhóm doanh nghiệp có vốn đầu tư nước ngoài lại có ưu thế từ việc vay tiền từ công ty mẹ với lãi suất thấp.

Bà Phạm Chi Lan, nguyên Phó Chủ tịch VCCI cho rằng, năm 2015, mặc dù môi trường đầu tư kinh doanh đã được cải thiện, nhưng con số doanh nghiệp giải thể, phá sản năm 2015 lên tới gần 80.000 cũng rất đáng lo ngại. Một phần nguyên nhân của vấn đề này cũng xuất phát từ môi trường kinh doanh chưa thực sự bình đẳng.

Ông Sandeep, nhà kinh tế trưởng của Ngân hàng Thế giới tại Việt Nam đã chỉ ra một trong những bất bình đẳng giữa doanh nghiệp tư nhân và doanh nghiệp nhà nước. Đó là, doanh nghiệp nhà nước đang nhận được nhiều đầu tư từ ngân sách và một phần rất lớn tín dụng. Thêm vào đó, ước tính, khu vực doanh nghiệp

nhà nước còn sử dụng khoảng 70% diện tích đất kinh doanh.

Cần nhất là môi trường cạnh tranh bình đẳng

Nhiều ý kiến cho rằng, muốn có một cộng đồng doanh nghiệp tư nhân mạnh, có năng lực cạnh tranh, tạo thêm nhiều việc làm cho người lao động thì cần đổi mới thể chế kinh tế. Đại biểu Ngô Thanh Danh, Phó Bí thư Thường trực Tỉnh ủy Đắk Nông cho rằng, nếu khuyến khích thành phần kinh tế tư nhân, cần phải có cơ chế chính sách phù hợp với từng loại hình, từng vùng, từng ngành để doanh nghiệp tư nhân tham gia tích cực vào nền kinh tế. Khi thấy được vai trò và trách nhiệm, những đóng góp đó là niềm vinh dự thì doanh nghiệp, doanh nhân mới có cố gắng triệt để.

Đại biểu Nguyễn Thanh Ngọc, Phó Chủ tịch Ủy ban nhân dân tỉnh Tây Ninh cho rằng, để trở thành động lực quan trọng của nền kinh tế, ngoài sự nỗ lực của bản thân, doanh nghiệp tư nhân cũng rất cần được cạnh tranh công bằng và nhận được nhiều sự hỗ trợ từ phía Nhà nước.

Các doanh nghiệp tư nhân luôn mong muốn các chính sách của Đảng, Nhà nước cần cụ thể, phù hợp, tạo được sự bình đẳng giữa các thành phần kinh tế, tạo môi trường thuận lợi cho doanh nghiệp phát triển. Quan trọng hơn, những chủ trương chính sách và kế hoạch đầu tư phát triển kinh tế tư nhân, doanh nghiệp tư nhân cần đặc biệt chú trọng đến khâu thực thi đảm bảo tính hiệu quả. Ông Lê Phước Vũ, Chủ tịch Hội đồng quản trị Tập đoàn Hoa Sen mong muốn những chủ trương, chính sách của Đảng và Nhà nước trong quá trình thực thi, cần phải có cơ chế kiểm tra,

giám sát chặt chẽ, xử lý nghiêm minh. Có như vậy, những đổi mới, cải cách mới thực sự có hiệu quả và ý nghĩa trên thực tế.

Theo Bộ trưởng Bộ Kế hoạch và Đầu tư Bùi Quang Vinh, để phát triển doanh nghiệp, mà phần lớn là doanh nghiệp tư nhân, trước mắt cần nâng cao năng lực cạnh tranh và hiệu quả cho các doanh nghiệp thông qua việc hoàn thiện và củng cố nền tảng của nền kinh tế thị trường, đặc biệt là quyền sở hữu tài sản và xác định các chính sách công bằng, cạnh tranh lành mạnh trong tiếp cận vốn, đất đai, tài nguyên và thông tin. Nhà nước cần tạo dựng môi trường thuận lợi, xây dựng những trung tâm hướng dẫn và đào tạo các doanh nghiệp mới khởi nghiệp, cung cấp kiến thức và nguồn vốn thông qua hình thành các quỹ đầu tư mạo hiểm, ngân hàng đầu tư mạo hiểm để hỗ trợ các doanh nghiệp này, nhằm tạo ra một làn sóng khởi nghiệp và tinh thần doanh nghiệp mạnh mẽ trong toàn xã hội. Phải coi vị thế của doanh nghiệp là vị thế của quốc gia.

Ngân hàng Thế giới đã khuyến nghị, Chính phủ nên thu hẹp các lĩnh vực Nhà nước can thiệp đầu tư nhằm tạo ra không gian lớn hơn cho khu vực tư nhân phát triển, đặc biệt trong cung cấp dịch vụ và hạ tầng. Bên cạnh đó, nên tách bạch các doanh nghiệp nhà nước công ích khỏi các doanh nghiệp nhà nước thương mại, buộc các doanh nghiệp nhà nước thương mại tuân thủ kỷ luật thị trường để tạo ra một sân chơi bình đẳng cho các doanh nghiệp tư nhân để họ hoạt động hiệu quả hơn. Điều này sẽ giúp cả doanh nghiệp nhà nước và doanh nghiệp tư nhân mạnh lên và cạnh tranh hơn, đồng thời, cũng tạo ra nhiều lựa chọn hơn cho người tiêu dùng Việt Nam ■